

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי
לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי
הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ וסמארט שירותי כספומט
מתקדמים, קרן התמר בע"מ

א. פתח דבר

בפניי הונחה בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו הם בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן יחד: "הבנקים"), חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שבא") וסמארט שירותי כספומט מתקדמים, קרן התמר בע"מ (להלן: "קרן התמר"), שעניינו מתן שירותי תפעול מכשירי בנק אוטומטיים על ידי שבא (Automated Teller Machine, להלן: "ATM" או "כספומט").

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתו האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים שוכנעתי כי בכפוף לתנאים המפורטים בסוף החלטתי זו, אין בכבילות שבהסדר כדי לפגוע פגיעה של ממש בתחרות בשוק; כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה; וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו, ראוי ההסדר לפטור מותנה לפי סעיף 14 לחוק על יסוד הנימוקים שיפורטו להלן.

ב. ההסכם והצדדים לו

ב.1. הצדדים להסדר

שבא היא חברה פרטית בבעלות חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.¹ שבא עוסקת בתפעול של מערכת לאיסוף ואישור עסקאות המבוצעות בכרטיסי תשלום (שירותי מתג), תפעול ממשק סליקה בין סולקים ומנפיקים של כרטיסי תשלום, ותפעול מערכת מיתוג אישורי פעולות במכשירי בנק אוטומטיים (להלן: "כספומטים"). בנוסף, מפעילים גם

¹ בנק לאומי לישראל בע"מ (42.2%), בנק הפועלים בע"מ (34.5%), בנק דיסקונט בע"מ (20%) והבנק הבינלאומי הראשון בע"מ (3.3%). יוער כי בנוסף, לבנק המזרחי המאוחד בע"מ זכות למנות משקיף אשר ישתתף דירקטוריון שבא וכן זכויות נלוות נוספות.

הבנקים, בעלי שבא, כספומטים, חלקם מרוחקים מהסניפים (בדומה לכספומטים המופעלים על ידי שבא) וחלקם צמודים לסניפים.

קרן התמר היא חברה פרטית שהוקמה לצורך קליטת פעילות הכספומטים של שבא, בבעלות מרגלין אחזקות בע"מ (להלן: "מרגלין") (80%) וא.א.מ.י. ייעוץ עסקי ויזמות בע"מ (20%).

2.2. ההסדר והכבילות בו

ביום 20.9.2012 אושרה על ידי הממונה על הגבלים עסקיים, בתנאים, בקשת הפטור לפעילותה של שבא, במסגרתה הורה הממונה לשבא למכור את כל מכשירי ATM שברשותה תוך 8 חודשים מיום החלטת הפטור.² תחום הכספומטים והחששות שהובילו להוראה האמורה מפורטים בהרחבה בהחלטה זו. ביום 28.8.2013 אושרה מכירת הכספומטים לקרן התמר שירותים פיננסיים מתקדמים בע"מ (להלן: "קרן התמר")³ ובהחלטות מהימים 26.8.2013,⁴ 9.2.2014,⁵ ו-19.11.2014,⁶ הוארכו המועדים שנקבעו בהחלטות הקודמות, להעברת הכספומטים לידי קרן התמר.

לאחרונה, ומאחר שהצדדים טרם הצליחו להשלים את העברת הבעלות והתפעול של הכספומטים, פנתה קרן התמר והציעה מתווה חדש לסיום ההליך. על פי המתווה המוצע, בשלב הראשון, עד ליום 31.12.2015, תועבר הבעלות בכספומטים של שבא לידי קרן התמר באופן מדורג ובהתאם לקצב העברה אליו התחייבו בפני הצדדים. לאחר מועד זה, תחדל שבא מלספק לקרן התמר את מרבית שירותי התפעול שסיפקה לה עד כה, כגון שירותי הטענה ופריקה של מזומנים, אחזקה שוטפת של המכשירים, בטחון וביטוח והעתקת מכשירים.

במהלך השלב השני, עד יום 31.8.2016, תתפעל קרן התמר את הכספומטים בעצמה, באמצעות גישה מרחוק למערכות המחשוב של שבא, וזאת עד לפיתוח תוכנת תפעול חדשה שתאפשר לה להתנתק מהמערכות של שבא. בשלב זה, ימצאו רכיבי החומרה והתוכנה להפעלת הכספומטים בשבא, אשר תבצע את כל הפעולות הנדרשות לשם הטיפול בהם ולצורך התממשקותם לכספומטים.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, בין: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ**, 2012, **הגבלים עסקיים**, 500224.

³ העסקה למכירת מכשירי ATM אושרה במסגרת החלטת הממונה בעניין הודעת המיזוג בין החברות: קרן התמר שירותים פיננסיים מתקדמים בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ, 2013, **הגבלים עסקיים**, 9364.

⁴ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, בין: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ**, 2013, **הגבלים עסקיים**, 500459.

⁵ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, בין: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ**, 2013, **הגבלים עסקיים**, 500459.

⁶ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, בין: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ**, 2014, **הגבלים עסקיים**, 500559.

⁶ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, בין: **בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ**, 2014, **הגבלים עסקיים**, 500715.

בנוסף, תספק שבא לקרן התמר במהלך תקופה זו שירותי מיתוג ATM ושירותי וסליקה וכן תהיה רשאית לגבות את העמלה בגין פעולות משיכה בין-בנקאית. בתום התקופה, שבא תחדל לחלוטין לספק את השירותים האמורים לקרן התמר, למעט שירותי מתג אותם רשאית שבא לספק לכל גורם על פי תנאי הפטור לפעילותה.⁷

ג. השפעת ההסדר על התחרות

על פי בדיקת הרשות בשנת 2012, העובדה ששבא החזיקה ותפעלה כספומטים, בזמן שבעלי המניות בשבא, הבנקים הגדולים, ביצעו פעילות דומה, עלולה היתה לפגוע בתחרות בתחום זה, הן בין הבנקים לבין שבא ובין בין הבנקים לבין עצמם. לפיכך, הורה לה הממונה למכור את כל פעילותה בתחום זה.

בעקבות עסקת המכירה, הפכה הרוכשת, קרן התמר, למתחרה של הבנקים המחזיקים בשבא בתחום הכספומטים. במקביל, תלויה עדיין קרן התמר בשבא ובמערכות המחשוב הנמצאות אצלה, לצורך תפעול רשת הכספומטים שברשותה. קרן התמר אינה מסוגלת להפעיל את הכספומטים שלה באופן עצמאי, וזקוקה לשבא לפעולות רבות ויומיומיות. אף בשלב השני, בו תחדל שבא מלספק לקרן התמר את מרבית שירותי התפעול, תהיה עדיין קרן התמר תלויה בחיבור מרחוק למערכות התפעול של שבא, ולא תהיה מסוגלת לתפעל את מערכת הכספומטים באופן עצמאי. במצב זה, מתקיימים עדיין רבים מהחששות שפורטו בהחלטת הפטור, ובפרט עולה החשש כי כתוצאה מהתמשכות הליך מכירת פעילות הכספומטים, עלולה להיפגע התחרות בין קרן התמר לבין הבנקים.

מנגד, קיים חשש שאם יאסר המשך ההתקשרות בין שבא לקרן התמר בשלב זה, קרן התמר לא תוכל להמשיך ולתפעל את הכספומטים באופן סביר, ואף תאלץ להפסיק את פעולתם לזמן מה. מצב זה יביא אף הוא לפגיעה בתחרות, אשר ייתכן ותהיה חמורה אף יותר מהמשך תפעול הכספומטים על ידי שבא למשך התקופה המבוקשת.

לפיכך, לאחר שהשתכנעתי כי מתן הפטור נחוץ בכדי לאפשר את העברת הבעלות בכספומטים לידי קרן התמר, וכדי להבטיח את יכולתה של קרן התמר להפעיל את הכספומטים בצורה מיטבית על ידי פיתוח מערכת תפעול עצמאית, מצאתי לנכון להיעתר לבקשת הצדדים, בכפוף לתנאים המפורטים בהחלטה זו, אשר נועדו להבטיח כי הצדדים יפעלו על פי המתווה שהוצע על ידיהם.

ד. סוף דבר

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים הבאים:

ואלה התנאים למתן הפטור:

⁷ ראה התנאים בה"ש 3 לעיל.

הגדרות

בתנאים אלה יהיו למונחים הבאים הפירוש המופיע לצדם להלן:

"פטור שבא" – החלטה מיום 26.8.2013, לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, בין:

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שירותי בנק אוטומטיים בע"מ, 2013, הגבלים עסקיים,

500459;

"עמלה בגין פעולת משיכה" – תשלום המשתלם בגין פעולת משיכת מזומנים במכשיר בנק אוטומטי לבעל מכשיר הבנק האוטומטי או לתאגיד בנקאי לרבות שבא המספק שירותי חיבור לשירות מיתוג ATM למתפעל מכשירי בנק אוטומטיים שאינו תאגיד בנקאי, בגין אותה פעולה;

"קרן התמר" – סמארט שירותי כספומט מתקדמים, קרן התמר בע"מ.

"שבא" – שירותי בנק אוטומטיים בע"מ וכל תאגיד הנשלט על ידה;

"שירותי חיבור לשירות מיתוג ATM" – שירותים שמעניק תאגיד בנקאי בעל גישה לשירותי מיתוג ATM, למתפעל מכשירי בנק אוטומטיים שאינו תאגיד בנקאי, המאפשרים למתפעל מכשירי בנק אוטומטיים שאינו תאגיד בנקאי לקבל שירותי מיתוג ATM מבלי להתחבר במישרין לשבא;

"שירותי מיתוג ATM" – שירותים שמעניקה שבא שעניינם מערכת העברת אישורי פעולות לגבי משיכות מזומנים, קבלת מידע, הפקדות ופתיחת חשבונות חסכון, המתבצעות במכשירי בנק אוטומטיים של שבא ושל בנקים שונים, על ידי לקוחות של בנקים אחרים;

"שירותי סליקה" – כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981;

"שירותי תפעול טכני" – שירותי הטענות ופריקות, שירותי אחזקה שוטפת של המכשירים, שירותי תפעול, תקשורת, ביטחון וביטוח, שירותי אחזקת תוכנה וחומרה, העתקת מכשירים והכנת חשבונות פרפורמה לצורך התחשבות קרן התמר מול בעלי אתרים.

"שירותי מיחשוב והפעלה" – מתן גישה מרחוק למערכות המחשוב של שבא ובלבד שהדבר נדרש לצורך הפעלת הכספומטים או קישור אליהם, לרבות תפעול שוטף של מערכות אלו על ידי שבא.

תנאים

1. כל מכשירי ATM שברשות שבא יועברו לידי קרן התמר עד יום 31.12.15, על פי התכנית שהוצגה בהודעת קרן התמר מיום 14.10.15. לאחר מועד זה, לא יהיו בידי שבא או כל גורם מטעמה מכשירי ATM.

2. שבא תהיה רשאית לספק לקרן התמר, עד יום 31.12.2015, את השירותים הבאים בלבד:

- א. שירות מיתוג ATM.
- ב. שירותי סליקה.
- ג. שירותי תפעול טכני.
- ד. שירותי מיחשוב והפעלה.
- ה. גביית עמלה בגין פעולת משיכה עבור קרן התמר.

- פרט לשירותים אלו תנוהל פעילות רשת הכספומטים שרכשה קרן התמר משבא על ידי קרן התמר בלבד. בין היתר, קרן התמר תקבע את המדיניות העסקית לרבות גובה העמלות שייגבו, תהיה זכאית למלוא ההכנסות מהפעילות וחייבת במלוא ההוצאות.
3. למן יום 1.1.2016 ועד יום 31.8.2016, שבא תהיה רשאית לספק לקרן התמר את השירותים המפורטים בסעיף 2 לעיל, למעט שירותי תפעול טכני.
- אין באמור בסעיף זה בכדי למנוע משבא מלטפל ברכיבי החומרה והתוכנה שבידיה, ואשר נדרשים לצורך הפעלת הכספומטים או קישור אליהם.
4. עד ליום 31.8.2016, תפתח קרן התמר מערכת תפעול כספומטים עצמאית, על פי לוחות הזמנים שהוצגו במכתבה מיום 12.10.15.
5. סעיף 15 לתנאי פטור שבא בטל.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

אורי שוורץ

הממונה על ההגבלים העסקיים (בפועל)

א' חשון תשע"ו
14 אוקטובר 2015